

OIKEUSAPU JA JULKINEN PUOLUSTUS

B 14.3 ASETUS OIKEUSAVUSTA (23.5.2002/388, viim. muut. 3.12.2009/1008)

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä,

säädetään 5 päivänä huhtikuuta 2002 annetun oikeusapulain (257/2002) 3 § 2 momentin, 10 § 1 momentin, 12 §:n ja 29 §:n nojalla:

1 §

Oikeusapu myönnetään hakijan käyttövaran ja varallisuuden perusteella siten kuin tässä asetuksessa säädetään. Oikeusavun saajan omavastuu oikeusavusta muodostuu perusomavastuusta ja lisäomavastuusta siten kuin 5–7 §:ssä säädetään.

Oikeusavun myöntämisen lähtökohtana on hakijan ilmoitus ja hänen esittämänsä selvitys tuloista, elatusvelvollisuudesta, menoista, varallisuudesta sekä selvitys asiasta, johon oikeusapua haetaan. Oikeusavun edellytykset on selvitettävä mahdollisimman luotettavasti ottaen huomioon, mitä oikeusapulain (257/2002) 10 §:n 2 momentissa säädetään.

2 §

Käyttövara lasketaan vähentämällä kuukausittaisista tuloista ennakonpidätyksen tai ennakonkannon mukainen vero ja työntekijän lakisääteiset maksut. Tuloista vähennetään myös kohtuulliset asumismenot, päivähoitomaksut, elatusapumaksut, ulosottosuoritukset sekä velkajärjestelyn maksuohjelman mukaiset suoritukset.

Kun hakijan taloudessa on huollettavia, tuloista vähennetään 300 euroa lasta kohti. Elatusapu, elatustuki, perhe-eläke, lapsilisä ja kotihoidon tuki otetaan tuloina huomioon huoltajan käyttövaraa laskettaessa. Jos huollettavalla muutoin on säännölliset, omaan elatukseen riittävät tulot, hänen osaltaan ei tehdä vähennystä. Vähennys voidaan tehdä myös 18 vuotta täyttäneestä lapsesta, jota hakija tosiasiallisesti elättää.

3 §

Alle 18-vuotiaan hakiessa oikeusapua hänen huoltajiensa käyttövaraa ei oteta huomioon.

4 §

Jos oikeusapu määräytyy oikeusapulain 3 §:n 1 momentin mukaan vain hakijan taloudellisen aseman perusteella, lasketaan käyttövara ja varallisuus yksinäiselle henkilölle säädettyjen perusteiden mukaan. Tällöin käyttövaraa laskettaessa hyväksytään 2 §:n mukaisista menoista ne, jotka hakija tosiasiallisesti maksaa. Huollettavina otetaan huomioon lapset, joiden katsotaan olevan hakijan elatuksen varassa.

Lisäomavastuu määräytyy 1 momentin mukaan, jos hakijan puolison varallisuuden huomioon ottaminen olisi erityisestä syystä kohtuutonta.

5 §

Perusomavastuu on oikeusavun saajan maksettavaksi tuleva prosenttiosuus avustajan palkkiosta ja kulukorvauksesta arvonlisäveroineen. Se määräytyy hakijan käyttövaran mukaan seuraavasti:

Yksinäisen henkilön käyttövara Perusomavastuu

enintään 600 euroa	0 %
enintään 800 euroa	20 %
enintään 900 euroa	30 %
enintään 1 050 euroa	40 %
enintään 1 150 euroa	55 %
enintään 1 300 euroa	75 %

Puolisoiden käyttövara henkilöltä Perusomavastuu

enintään 550 euroa	0 %
enintään 700 euroa	20 %
enintään 800 euroa	30 %
enintään 1 000 euroa	40 %
enintään 1 100 euroa	55 %
enintään 1 200 euroa	75 %

6 §

Oikeusapua ei myönnetä, jos yksinäisen henkilön käyttövara on yli 1 300 euroa tai puolisojen käyttövara on yli 1 200 euroa henkilöltä.

7 §

Lisäomavastuu tulee oikeusavun saajan maksettavaksi, jos hänellä ja hänen puolisoillaan on muuta kuin 2 momentissa tarkoitettua varallisuutta, jonka arvo on yli 5 000 euroa. Lisäomavastuu on puolet 5 000 euroa ylittävästä varallisuudesta. Varallisuus lasketaan vähentämällä sen käyvästä arvosta siihen kohdistuvat velat. Lisäomavastuulla katetaan sitä osaa avustajan palkkiosta ja kulukorvauksesta, joka jää jäljelle sen jälkeen kun siitä on vähennetty 5 §:n mukainen perusomavastuu.

Lisäomavastuuta kerryttävää varallisuutta eivät ole:

- 1) perheen vakinainen asunto, tavanomainen vapaa-ajan asunto ja auto, jos niiden arvo on kohtuullinen suhteessa perheen kokoon ja tarpeeseen;
- 2) osuus kuolinpesästä siltä osin kuin sen varallisuus muodostuu muusta omaisuudesta kuin talletuksista ja niihin rinnastettavasta varallisuudesta;
- 3) elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen liittyvä omaisuus siltä osin kuin sen myymisestä aiheutuisi merkittävää haittaa elinkeinotoiminnalle tai maatalouden harjoittamiselle.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun varallisuuden hankkimiseksi otettua velkaa ei oteta huomioon lisäomavastuuosuutta laskettaessa.

8 §

Hakijan on oikeusaputoimiston pyynnöstä esitettävä tuloista ja vähennettäväksi vaadittavista menoista tositteet sekä selvitys omaisuudesta ja veloista. Oikeusaputoimisto tarkastaa tulot kuitenkin ensisijaisesti viimeksi vahvistetusta verotuksesta, jos kuukausittaiset tulot verojen ja työntekijän lakisääteisten maksujen jälkeen ovat yksinäisellä henkilöllä enintään 600 euroa kuukaudessa ja puolisoilla enintään 550 euroa henkilöä kohden.

Hakijan on selvitettävä vakuutuksensa, joihin mahdollisesti liittyy sellainen oikeusturvavakuutus, joka kattaa oikeusapuhakemuksen kohteena olevan oikeudellisen asian, sekä esitettävä tarvittaessa vakuutusyhtiön päätös.

9 §

Esittäessään yksityisen avustajan määräämistä hakijan on perusteltava avustajan tarve ja esitettävä riittävä selvitys asiasta, johon oikeusapua haetaan. Tuomioistuinasianssa selvitystä on esitettävä seuraavasti:

1) riita-asianssa kantajan ja vastaajan on esitettävä haastehakemus tai sen luonnos, haastehakemukseen annettu vastaus tai sen luonnos tai erityisestä syystä muu riittävä selvitys;

2) rikosasiassa vastaajan ja asianomistajan on esitettävä syyttäjän keskeiset vaatimukset, asianomistajan keskeiset vaatimukset, lääkärinlausunnon keskeinen sisältö tai muu riittävä selvitys;

3) hakemusasiassa hakijan ja asiaan osallisen on esitettävä hakemus, vastaus tai muu riittävä selvitys.

10 §

Tuloina otetaan huomioon muun muassa seuraavat tulolajit:

1) ansiotulo;

2) korko-, osinko-, vuokra- ja muut pääomatulot;

3) yritystoiminnasta ja ammatinharjoittamisesta saadut tulot;

4) elatusavut ja elatustuet;

5) työttömyyspäiväraha ja työttömyyskassa-avustus;

6) tapaturmavakuutuksen päiväraha ja elinkorko;

7) sairausvakuutuslain mukainen päivä- ja äitiysraha;

8) kansaneläke ja ansioeläke;

9) opintotuki;

10) lapsilisä ja kotihoidontuki.

Tuloista yleensä riippumatonta tiettyyn tarkoitukseen myönnettyä sosiaalista etuutta ei oteta huomioon.

11 §

Mikäli palkansaajan tulot vaihtelevat, käyttövaran laskemisen perusteeksi otetaan viimeisten kuuden kuukauden tulot. Yrittäjän kuukausittaiset käyttövarat lasketaan lopullisessa verotuksessa vahvistettujen vuosittaisten ansio- ja pääomatulojen perusteella. Jos toiminnassa on tapahtunut olennaisia muutoksia viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen, käyttövarojen laskennan perusteeksi voidaan ottaa ennakonkannon mukaiset tulot.

12 §

Asumismenoina hyväksytään kohtuullinen vuokra, vastike ja omakotitalon hoitomenot. Ilman selvitystä omakotitalon kuukausittaisina hoitomenoina hyväksytään enintään 250 euroa. Omistusasunnon asumismenona hyväksytään asuntolainan kuukausittaiset korot. Asumismenot voidaan jättää hyväksymättä siltä osin kuin asunto on perheen kokoon nähden ylimitoitettu. Asumistuki ja opintorahan asumislisä vähennetään asumismenoista.

Asumismenoina käyttövaralaskelmassa voidaan huomioida myös laitoshoidossa olevan hakijan tai hänen puolisonsa hoitomaksut.

13 §

Elatusapuna hyväksytään hakijan ja hänen puolisonsa tuomioistuimen päätöksen tai vahvistetun sopimuksen mukaiset kuukausittaiset suoritukset. Hyväksyä voidaan myös luotettavan selvityksen mukaan säännönmukaisesti ilman tuomiosta tai sopimusta maksettu elatusapu.

14 §

Ulosottosuorituksena hyväksytään ulosottoon kuukausittain säännöllisesti maksettu suoritus.

Yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisessa maksuohjelmassa vahvistetut suoritukset velkojille hyväksytään edellyttäen, että velallinen on noudattanut maksuohjelmaa. Samoin edellytyksin hyväksytään suoritukset, jotka perustuvat yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa tarkoitettuun velallisen kaikki velat kattavaan kirjalliseen sovintoratkaisuun.

Kun oikeusapua haetaan yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisessa asiassa, vähennetään käyttövaralaskelmassa myös ne varat, jotka velallinen tosiasiallisesti käyttää velanhoitomoihin.

15 §

15 § on kumottu A:lla 3.12.2009/1008.

16 §

16 § on kumottu A:lla 3.12.2009/1008.

17 §

Jos oikeusapua haetaan perunkirjoitusta varten, 7 §:n mukaiseen lisäomavastuuosuuteen lisätään täysimääräisesti vainajan varat ennen velkojen kattamista. Varattoman pesän perunkirjoitusasiassa Valtiokonttorille tai muulle perunkirjoitusvelvolliselle voidaan erityisistä syistä antaa korvauksetta oikeusapua.

18 §

Kun oikeusapu on myönnetty perinnönjakoa tai ositusta koskevassa asiassa, asian päätyttyä lasketaan hakijan saama perintö tai tasinko hänen varoikseen ja vahvistetaan oikeusavun saajan lopullinen lisäomavastuuosuus siten kuin 7 §:ssä säädetään. Samoin menetellään, kun oikeusavun saaja saa rahanarvoisen hyödyn muussa asiassa, jossa oikeusapu on myönnetty.

19 §

Oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetussa neuvoston direktiivissä 2003/8/EY tarkoitettuina lähettävänä viranomaisina toimivat oikeusaputoimistot. Perheoikeudellisissa asioissa lähettävänä viranomaisena voi toimia myös oikeusministeriö. Mainitussa direktiivissä tarkoitettuna vastaanottavana viranomaisena toimii Helsingin oikeusaputoimisto.

Oikeusapuhakemus ja sen liitteet voidaan toimittaa 1 momentissa tarkoitettulle vastaanottavalle viranomaiselle myös englanninkielisinä.

20 §

Oikeusapumaksu on 70 euroa. Oikeusapumaksua ei peritä, jos hakija saa korvauksetonta oikeusapua.

21 §

Oikeusapu voidaan oikeusapupäätöksessä rajata määrättyihin toimenpiteisiin ja määrättyyn tuntimäärään, jos se on perusteltua ottaen huomioon asian laatu ja merkitys, riidan kohteen arvo sekä olosuhteet kokonaisuudessaan.

22 §

Tuomioistuimen on toimitettava ratkaisupyynnön perusteella tekemänsä päätös tiedoksi oikeusaputoimistolle.

Oikeusaputoimiston on toimitettava päätöksensä oikeusavun muuttamisesta tai lakkauttamisesta tiedoksi pääasiaa käsittelevälle tuomioistuimelle.

23 §

Muutoksenhakua tai vastauksen antamista varten säädettyinä aikana käsitellyn ratkaisupyynnön johdosta annettu päätös oikeusavun myöntämisestä on viran

puolesta toimitettava muutoksenhakutuomioistuimeen.

24 §

Kun muutoksenhakutuomioistuin myöntää oikeusapua taannehtivasti koskemaan sellaisia yksityisen avustajan palkkio- ja kulukorvauksia ja muita kustannuksia, jotka oikeusavun saajan vastapuoli on alemman oikeusasteen lainvoimaisella tuomiolla velvoitettu oikeudenkäyntikulujen korvauksena suorittamaan oikeusavun saajalle, sen tulee ilmoittaa päätöksestään oikeusrekisterikeskukselle. Oikeusrekisterikeskus perii saatavan valtiolle.

25 §

Kun asiassa, johon on myönnetty oikeusapua, on myönnetty vakuutusetu sen jälkeen kun pääasia on lainvoimaisesti ratkaistu, oikeusaputoimisto perii vakuutusyhtiöltä valtion varoista oikeusapuna suoritettavaksi määrätyn tai oikeusaputoimiston palkkiota ja kuluja vastaavan korvauksen.

26 §

Oikeusaputoimisto antaa epäillyn pyynnöstä tämän asetuksen mukaisista oikeusavun taloudellisista edellytyksistä selvityksen, jonka perusteella tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitetun korvauksen rikoksesta tuomitun puolustajalle valtion varoista maksetuista korvauksista.

Oikeusaputoimisto antaa korvauksenhakijan pyynnöstä tämän asetuksen mukaisista oikeusavun taloudellisista edellytyksistä selvityksen, jonka perusteella Valtiokonttori voi ratkaista hakijan oikeuden korvaukseen hakemuskuluista rikosvahinkolain (1204/2005) 29 §:n 1 momentin nojalla. (29.12.2005/1208)

27 §

Oikeusapuhakemus, 26 §:n mukainen selvitys, päätös oikeusavun myöntämisestä sekä ratkaisupyynnö tulee mahdollisuuksien mukaan laatia oikeusministeriön näitä asiakirjoja varten vahvistamien kaavojen mukaisesti.

28 §

Tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta antaa tarvittaessa oikeusministeriö.

29 §

Tämä tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2002.

Asetusta sovelletaan myönnettäessä oikeusapua mainitun päivämäärän jälkeen.